

دانشگاه تهران

مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس

مقطع : کارشناسی ارشد

رشته: ادیان و عرفان

دانشکده الهیات و معارف اسلامی

مصوب جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۲۲ شورای برنامه ریزی، گسترش و نظارت آموزشی دانشگاه

این برنامه بر اساس آیین نامه وزارتی تفویض اختیارات برنامه ریزی درسی به دانشگاههای دارای هیات ممیزه توسط اعضای هیات علمی گروه ادیان و عرفان دانشکده الهیات و معارف اسلامی بازنگری شده و در چهارصد و شصت و ششمین جلسه شورای برنامه ریزی، گسترش و نظارت آموزشی دانشگاه مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۲۲ به تصویب رسیده است.

مصوبه شورای برنامه ریزی، گسترش و نظارت آموزشی دانشگاه تهران در خصوص برنامه درسی

رشته: ادیان و عرفان

مقطع: کارشناسی ارشد

- برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته ادیان و عرفان که توسط اعضای هیات علمی گروه ادیان و عرفان دانشکده الهیات و معارف اسلامی بازنگری شده است با اکثریت آراء به تصویب رسید.
- این برنامه از تاریخ تصویب لازم الاجراست.
 - هر نوع تغییر در برنامه مجاز نیست مگر آنکه به تصویب شورای برنامه ریزی، گسترش و نظارت آموزشی دانشگاه برسد.
 - این برنامه درسی جایگزین برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته الهیات و معارف اسلامی - ادیان و عرفان مصوب جلسه شماره ۲۲۱ مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۱۸ شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه تهران گردیده است.

محمد رضا اسمعیلی گجوی
دبیر شورای برنامه ریزی، گسترش و نظارت
آموزشی دانشگاه

محمود کمره ای
معاون آموزشی دانشگاه

رای صادره جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۲۲ شورای برنامه ریزی، گسترش و نظارت آموزشی دانشگاه در مورد بازنگری برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته ادیان و عرفان صحیح است، به واحد ذیربط ابلاغ شود.

سید محمد مقیمی
رئیس دانشگاه تهران

برنامهٔ درسی دورهٔ کارشناسی ارشد
ادیان و عرفان

(Religions & Mysticism)

فصل اول: مشخصات کلی رشته

مشخصات کلی

(۱) تعریف

عنوان ادیان و عرفان به مجموعه آموزش‌ها و مهارت‌های پژوهشی اطلاق می‌گردد که در حوزه ادیان، مذاهب و سنت‌های عرفانی صورت می‌گیرد. دانشجویان در این رشته با دانش ادیان و عرفان آشنا می‌شوند و خود را برای پژوهش و اظهار نظر کارشناسانه در زمینه ادیان و عرفان آماده می‌سازند.

(۲) هدف

تأسیس دوره کارشناسی ارشد رشته ادیان و عرفان در نظام آموزش عالی برای تأمین اهداف زیر می‌باشد:

- تربیت و تأمین نیروی انسانی متعهد و متخصص جهت پاسخگویی به نیازهای جامعه و مراکز فرهنگی، آموزشی و پژوهشی کشور.

- تربیت و تأمین دانش پژوهان دینی مورد نیاز آموزش و پرورش، سازمان تبلیغات اسلامی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، صدا و سیما و مراکز رایزنی فرهنگی خارج از کشور.

- فراهم آوردن امکان کسب علم و دانش نسبت به ادیان، مذاهب و سنت‌های عرفانی دیگر برای افراد علاقه‌مند.

- ایجاد آمادگی علمی لازم برای ادامه تحصیلات عالی و کسب تخصص در حوزه ادیان و عرفان از طریق دوره دکتری.

۳) ضرورت و اهمیت

ما هم اکنون در جهانی زندگی می‌کنیم که مردم به گونه‌ای اجتناب‌ناپذیر از یکدیگر متأثر و در سرنوشت همدیگر موثرند. شرایط در حال حاضر به گونه‌ای است که هیچ ملتی به تنهایی و بدون ارتباط با دیگر ملت‌ها نمی‌تواند به پیشرفت و ترقی نایل شده و به امنیت و آرامش دست یابد.

با عنایت به موارد فوق‌الذکر و با توجه به نقش بنیادین عقاید، بینش‌ها و گرایش‌های دینی در فرهنگ عمومی مردم و سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی خرد و کلان کارگزاران نظام، انجام پژوهش‌های مستمر - به‌ویژه در یک فضای آکادمیک و با بهره‌گیری از روش‌های کارآمد پژوهش - ضرورت غیرقابل اجتنابی می‌یابد. از سوی دیگر، شکل‌گیری موج جهانی گرایش به دین‌حجم‌فزاینده پژوهش‌های دینی در سطح جهان، ضرورت پژوهش‌های نوین در حوزه ادیان و عرفان را دوچندان کرده است. از این رو، با تقویت جایگاه چنین رشته‌ای در نظام آموزشی کشور و تربیت نیروهای متخصص می‌توان ضمن معرفی عالمانه دین و دستاوردهای دانشمندان مسلمان به پیروان دین‌های دیگر، دیدگاه‌های دینی آنان را شناخت و از این طریق به تعامل درست و سازنده با آن‌ها پرداخت.

۴) طول دوره و شکل نظام

طول دوره کارشناسی ارشد این رشته، مطابق آیین‌نامه‌های آموزشی، دو سال یا چهار نیم‌سال تحصیلی است که در صورت ضرورت و تشخیص و تأیید استاد راهنما، شورای تحصیلات تکمیلی گروه و دانشکده تا یک نیم‌سال (پنجم) و در موارد خاص و بنا به تأیید کمیسیون موارد

خاص تحصیلات تکمیلی دانشگاه و رعایت دیگر ضوابط و آیین‌نامه‌های آموزشی تا یک نیم‌سال دیگر (ششم) قابل‌افزایش خواهد بود.

نظام آموزشی آن واحدی است. طول هر نیم‌سال تحصیلی ۱۶ هفته آموزشی کامل است و زمان تدریس هر واحد نظری یک ساعت و هر واحد عملی ۲ ساعت است. دستورالعمل ثبت نام، انتخاب واحد، حذف و اضافه و دیگر مقررات تابع ضوابط مندرج در آیین‌نامه کلی دوره کارشناسی ارشد مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی و سایر مقررات مربوط خواهد بود.

۵) تعداد و نوع واحدها

تعداد کل واحدهای دوره کارشناسی ارشد ادیان و عرفان طبق برنامه و مقررات آموزشی دانشگاه ۲۸ واحد به شرح زیر است:

دروس تخصصی الزامی : ۱۰ واحد

دروس تخصصی اختیاری : ۱۴ واحد

پایان نامه : ۴ واحد

تبصره یک: پذیرفته‌شدگان دارای مدرک کارشناسی رشته‌ها و گرایش‌های غیر از ادیان و عرفان ملزم به گذراندن **تا ۶ واحد دروس جبرانی** مطابق جدول شماره ۱ هستند.

نحوه ارزشیابی این دروس همانند دروس اصلی رشته است و دانشجو باید نمره قبولی آن درس را اخذ نماید ولی در میانگین کل نمره و در میانگین نمره‌های نیم‌سال دانشجو تأثیر ندارد.

تبصره دو: کلیه مقررات مربوط به سرفصل‌های درس، ساعات تدریس و... تابع آیین‌نامه آموزشی شورای عالی برنامه‌ریزی خواهد بود.

۶) نقش و توانایی فارغ التحصیلان

فارغ التحصیلان این رشته می توانند در موارد زیر به ایفای نقش و به کارگیری توانایی ها و مهارت های خود پردازند:

- فعالیت های پژوهشی در مراکز پژوهشی: دانشگاه ها، پژوهشگاه ها، پژوهشکده ها، دایره المعارف ها و مراکز پژوهشی کشور.

- تدریس در مراکز آموزشی: آموزش و پرورش، دانشگاه ها و مراکز تربیت معلم.

- کارشناس امور فرهنگی در سازمان ها و ادارات: سازمان تبلیغات اسلامی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، صدا و سیما، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، مراکز رایزنی فرهنگی خارج از کشور.

۷) شرایط و ضوابط ورود به دوره

شرایط داوطلبان ورود به مقطع کارشناسی ارشد رشته ادیان و عرفان شرایط عمومی پذیرش دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی کشور است که از طریق سازمان سنجش آموزش کشور اعلام و اعمال می گردد. پذیرفته شدگان دارای مدرک کارشناسی رشته ها و گرایش های غیر از ادیان و عرفان ملزم به گذراندن دروس جبرانی تا سقف ۶ واحد طی دو نیم سال اول هستند.

فصل دوم: جداول دروس

کلیات

دروس دوره کارشناسی ارشد ادیان و عرفان بر حسب شیوه آموزشی - پژوهشی به ترتیب شامل ۱۰ واحد دروس تخصصی الزامی، ۱۴ واحد دروس تخصصی اختیاری، و ۴ واحد پایان نامه خواهد بود. دانشجویان این رشته می توانند حداقل در نیم سال چهارم از پایان نامه خود دفاع کنند.

جدول ۱: فهرست دروس جبرانی دوره کارشناسی ارشد ادیان و عرفان

پیشنیاز	تعداد ساعت			تعداد واحد			نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	تاریخ تصوف (۱)	۱
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	رویکردهای مطالعات دینی (۱)	۲
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	ادیان هند (۱)	۳
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	ادیان ایران پیش از اسلام (۱)	۴
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	دین یهود (۱)	۵
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	مسیحیت (۱)	۶
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	تاریخ فرق اسلامی	۷
	۲۲۴	-	۲۲۴	۱۴	-	۱۴	جمع کل	

توضیحات:

دانشجویانی که مدرک مقطع کارشناسی آنها ادیان و عرفان نبوده است، ملزم اند حداکثر ۶ واحد از فهرست دروس فوق را بگذرانند.

جدول ۲: فهرست دروس تخصصی الزامی دوره کارشناسی ارشد ادیان و عرفان

پیش نیاز	تعداد ساعت			تعداد واحد			نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	ادیان هند در عصر ودایی و حماسی	۱
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	ادیان ایران از پیشازرتشت تا پایان سلسله هخامنشیان	۲
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	یهودیت	۳
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	مسیحیت از آغاز تا عصر اصلاحات	۴
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	ادیان خاور دور	۵
	۱۶۰	-	۱۶۰	۱۰	-	۱۰	جمع کل	

جدول ۳: فهرست دروس تخصصی اختیاری دوره کارشناسی ارشد ادیان و عرفان

پیش نیاز	تعداد ساعت			تعداد واحد			نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	ادیان هند از عصر مدرسی تا روزگار کنونی	۱
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	ادیان ایران از ساسانیان تا روزگار کنونی	۲
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	مسیحیت از اصلاحات تا عصر معاصر	۳
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	تصوف اسلامی	۴
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	دین بودایی	۵
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	دین پژوهی مقایسه‌ای	۶
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	متون عرفانی به زبان عربی	۷
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	نظریه‌های مربوط به ادیان ابتدایی	۸
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	رویکرد جامعه‌شناختی به دین	۹
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	جنبش‌های نوپدید دینی	۱۰
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	دین و دینداری در جهان معاصر	۱۱
ندارد	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	روش تحقیق، مآخذشناسی و پایان‌نامه‌نویسی	۱۲
	۳۸۴	-	۳۸۴	۲۴	-	۲۴	جمع کل	

توضیحات: دانشجویان ملزم‌اند ۱۴ واحد از فهرست دروس فوق را بگذرانند.

فصل سوم:

شناسنامه، هدف، سرفصل دروس و منابع دروس

ادیان هند در عصر ودایی و حماسی

Religions of India in Vedic and Epic Age

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

مدت زمان تدریس: ۳۲ ساعت

هدف: آشنایی با متون و اندیشه‌های دینی در ادبیات ودایی و کشتریه‌ایی

سرفصل

- تمدن و دین هندیان پیش از ورود آریایی‌ها

- بازمانده‌های فکری و معنوی تمدن بومی هند در ذهن و زبان آریایی‌ها

- ادبیات ودایی: وداها، براهمنه‌ها، آرنیکه‌ها، اپانشادها

- دین در وداها و براهمنه‌ها

- دین در آرنیکه‌ها و اپانشادها

- دین در ادبیات حماسی و کشتریه‌ایی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
۲۰ درصد	۲۰ درصد	۵۰ درصد	۱۰ درصد

منابع:

Deussen, Paul (2018), *The Philosophy of the Upanishads*, London: Forgotten Books.

Flood, Gavin & Martin, Charles (2013), *The Bhagavad Gita: A New Translation*, United States: W. W. Norton & Company.

Griffith, R. T. (2018), *The Four Vedas: Translated in English*, United States: Stoffa Inc.

Radhakrishnan, Sarvepalli (1974), *The Principal Upanishad: Edited With Introduction, Text, Translation & Notes*, New York: Humanities Press Inc.

Takakusu, Junjiro (2010), *The Essentials Of Buddhist Philosophy*, United States: Kessinger Publishing, LLC.

مدخل‌هایی برگزیده از:

Hastings, James [ed.] (2000), *Encyclopedia of Religion and Ethics*, 13 volumes, Britannia: Bloomsbury T&T Clark.

Jones, Lindsay [ed.] (2005), *The Encyclopedia of Religion*, 15 volumes, United States: Thompson Gale.

ادیان ایران از پیشازرتشت تا پایان سلسله هخامنشیان

The Religions of Iran From Pre- Zarathustra to the End of the Achaemenid
Dynasty

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

مدت زمان تدریس: ۳۲ ساعت

هدف: شناخت مؤلفه‌ها و اندیشه‌های دین ایرانی از عصر پیشازرتشت تا پایان عصر هخامنشیان

سرفصل

- اندیشه‌هایی دینی در سرزمین ایرانیان پیش از زرتشت
- منابع و روش مطالعه دین ایرانی در عصر پیشازرتشت
- ظهور زردشت و تحول دین آریایی
- گاهان و بررسی محتوای دینی آن
- تعالیم: جهان‌شناسی، خداشناسی، فرجام‌شناسی و انسان‌شناسی
- تحول دین ایرانی پس از زردشت: بازگشت یا اصلاح؟
- اوستای جدید
- دین ایرانیان در عصر هخامنشیان و اشکانیان

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
۲۰ درصد	۲۰ درصد	۵۰ درصد	۱۰ درصد

منابع:

- اوستا (۱۴۰۱)، ترجمه ابراهیم پورداوود، ۴ جلد، تهران: نگاه.
- اوستا (۱۴۰۰)، ترجمه جلیل دوستخواه، ۲ جلد، تهران: مروارید.
- بار، کای و دیگران (۱۳۹۹)، دیانت زرتشتی، ترجمه فریدون وهمن، تهران: جامی.
- بنونیست، امیل (۱۳۹۴)، دین ایرانی بر پایه متن های مهم یونانی، ترجمه بهمن سرکاراتی، تهران: قطره.
- بویس، مری (۱۳۹۳)، تاریخ کیش زرتشت، ترجمه همایون صنعتی زاده، ۳ جلد، تهران: گستره.
- جکسون، آبراهام والتاین ویلیامز (۱۳۵۱)، «گفتاری پیرامون مذهب زرتشت»، ترجمه محمدحسین ساکت، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- دوشن گیمن، ژاک (۱۳۸۳)، «آراء گوناگون درباره زرتشت»، ترجمه آرزو رسولی، تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی.
- دوشن گیمن، ژاک (۱۳۹۸)، دین ایران باستان، ترجمه رویا منجم، تهران: علم.
- دوشن گیمن، ژاک (۱۳۹۳)، دین هخامنشیان، ترجمه مرتضی ثاقب فر، تهران: شورآفرین.

ست تگاست، مری (۱۳۹۳)، *آنگاه که زردشت سخن گرفت: اصلاحات فرهنگی و دینی در دوره نوسنگی*، ترجمه عسکر بهرامی، تهران: ثالث.

کرستنسن، آرتور (۱۳۴۵)، *مزدایرستی در ایران قدیم*، ترجمه ذبیح الله صفا، تهران: دانشگاه تهران.

کلنز، ژان و دیگران (۱۳۹۴)، *مقالاتی چند درباره اوستا*، ترجمه سید سعیدرضا منتظری، قم: ادیان و مذاهب.

موله، ماریان (۱۳۶۳)، *ایران باستان*، ترجمه ژاله آموزگار، تهران: توس.

نیولی، گرادو (۱۴۰۰)، *از زرتشت تا مانی*، ترجمه آرزو رسولی، تهران: ماهی.

نیولی، گرادو (۱۳۹۳)، *زرتشت در تاریخ*، ترجمه مهدیه چراغیان، تهران: بنگاه نشر و ترجمه کتاب پارسه.

ویدن گرن، گنو (۱۳۷۷)، *دین‌های ایران*، ترجمه منوچهر فرهنگ، تهران: آگاهان ایده.

ویدن گرن، گنو (۱۳۹۵)، *جان‌مایه ایرانی*، ترجمه شهناز نصرالاهی، تهران: پرسش.

نیولی، گرادو (۱۴۰۰)، *زمان و زادگاه زرتشت: پژوهشی درباره مزداگرایی*، ترجمه منصور سیدسجادی، تهران: آگه.

هنینگ، والتر برونو (۱۳۷۹)، *زرتشت: سیاستمدار یا جادوگر*، ترجمه کامران فانی، تهران: سروش.

...

مدخل‌هایی برگزیده از:

Hastings, James [ed.] (2000), *Encyclopedia of Religion and Ethics*, 13 volumes, Britannia: Bloomsbury T&T Clark.

Jones, Lindsay [ed.] (2005), *The Encyclopedia of Religion*, 15 volumes, United States: Thompson Gale.

یهودیت

Judaism

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

مدت زمان تدریس: ۳۲ ساعت

هدف: شناخت تاریخ و عقاید دینی یهود

سرفصل

- تاریخ و جغرافیای شکل‌گیری یهودیت

- بررسی تحولات تاریخی - سیاسی و تأثیر آن بر شکل‌گیری اندیشه‌های دینی و رفتاری یهودیان

داستان ابراهیم

سکونت در مصر

واقعه خروج

بازگشت به کنعان

تشکیل پادشاهی

شکست از آشوریان

شکست از بابلیان

آغاز دوره معبد دوم

- سیر تاریخی و تکمیل کتاب مقدس

- بررسی بن مایه‌های دینی و اعتقادی عصر کتاب مقدسی

- منابع کلام یهودی: کتاب مقدس، تلمود، عقل

بررسی موضوعات کلامی یهود و تطور آنها

جهان‌شناسی، خداشناسی، انسان‌شناسی

نبوت

نجات‌شناسی: ماهیت، مبانی و گستره

فرجام‌شناسی: آخرالزمان، آخرت‌شناسی فردی و آخرت‌شناسی جمعی

- فلسفه یهودی: فیلون، سعدیا، ابن جبرون، یهودای هالوی، ابن میمون و...

- عرفان یهود: عرفان نظری، عرفان عملی

- شعائر و مناسک دینی یهود

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
۲۰ درصد	۲۰ درصد	۵۰ درصد	۱۰ درصد

منابع:

آلترمن، آلن (۱۳۹۸)، *باورها و آیین‌های یهودی*، ترجمه رضا فرزین، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

ابن میمون، موسی (۱۳۹۷)، *راهنمای سرگشتگان*، ترجمه ناصر عباس پور، تهران: ورا.

اپشتاین، ایزودور (۱۳۸۸)، *یهودیت: بررسی تاریخی*، ترجمه بهزاد سالکی، تهران: مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

بوبر، مارتین (۱۳۹۳)، *در باب یهودیت*، ترجمه علی فلاحیان و ادقانی، قم: نشر ادیان.

سالتز، آدین اشتاین (۱۳۹۸)، *سیری در تلمود*، باقر طالبی دارابی، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

ستزر، کلودیا (۱۳۹۰)، *رستاخیز جسم در یهودیت و مسیحیت نخستین*، ترجمه سعید کریم پور، قم: نشر ادیان.

شرباک، دان کوهن (۱۴۰۰)، *فلسفه یهودی در قرون وسطا*، ترجمه علیرضا فهیم، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

شولم، گرشوم گرهارد (۱۴۰۱)، *گرایش‌ها و مکاتب اصلی عرفان یهود*، ترجمه علیرضا فهیم، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

گرینستون، جولیس (۱۴۰۰)، *انتظار مسیحا در آیین یهود*، ترجمه حسین توفیقی، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

ولفسن، هری اوسترین (۱۴۰۱)، *بازتاب‌های کلام اسلامی در فلسفه یهودی*، ترجمه علی شهبازی، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

...

Abelson, J. (2001), *Jewish Mysticism: An Introduction to the Kabbalah*, New York: Dover Publications.

Finkelstein, Louis (Editor) (1949), *The Jews: their history, culture and religion*, 2 vol., New York: Harper & Brothers.

Kohler, K., (2018), *Jewish Theology: Systematically and Historically Considered*, London: Forgotten Books.

مدخل‌هایی برگزیده از:

Hastings, James [ed.] (2000), *Encyclopedia of Religion and Ethics*, 13 volume, Britannia: Bloomsbury T&T Clark.

Jones, Lindsay [ed.] (2005), *The Encyclopedia of Religion*, 15 volume, United States: Thompson Gale.

Roth, Cecil (Editor) (1971), *Encyclopaedia Judaica*, 16 volume, Isreal: Keter.

مسیحیت از آغاز تا عصر اصلاحات

Christianity from the Beginning to the Age of Reformation

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

مدت زمان تدریس: ۳۲ ساعت

هدف: شناخت سیر تاریخی مسیحیت و عقاید دینی آن

سرفصل

- پیدایش مسیحیت: زمینه‌های یهودی و یونانی و... ظهور مسیحیت

- عهد جدید و شکل‌گیری آن

- پیدایش کلیسا

- مسیحیت در دوره پدران

- دگماها و الاهیات از سده‌های اول تا پنجم میلادی

- نهضت رهبانی دوره اولیه مسیحیت

- کلیسای ارتدکس

- منابع الاهیات مسیحی: کتاب مقدس، سنت، عقل، تجربه دینی

- خداشناسی: خدا، مکاشفه، تثلیث و مسیح

- انسان‌شناسی: ماهیت انسان، گناه و فیض

- نجات‌شناسی: ماهیت، مبانی و گستره

- فرجام‌شناسی: آخرالزمان، آخرت‌شناسی فردی و آخرت‌شناسی جمعی

- شعائر دینی

- عرفان، فلسفه و الاهیات مسیحی در قرون وسطی: اکهارت، آنسلم، توماس آکویناس و...

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
۲۰ درصد	۲۰ درصد	۵۰ درصد	۱۰ درصد

منابع:

بایرن، پیتر (۱۳۹۳)، *تعالیم کلیسای کاتولیک*، ترجمه احمد رضا مفتاح و دیگران، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

برانتل، جورج (۱۳۹۲)، *آیین کاتولیک*، ترجمه حسن قنبری، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

ژیلسون، اتین (۱۳۹۵)، تاریخ فلسفه مسیحی در قرون وسطا، ترجمه رضا گندمی نصرآبادی، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

کونگ، هانس (۱۳۸۴)، تاریخ کلیسای کاتولیک، ترجمه حسن قنبری، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

گلوخوف، ای. آ. (۱۳۹۸)، اصول و تعالیم ارتدوکس، ترجمه فرزانه شفیعی، قم: نشر ادیان.

لی، تونی (۱۳۸۶)، تاریخ تفکر مسیحی، ترجمه روبرت آسریان، تهران: فرزانه روز.

مک گراث، آلستر (۱۳۹۵)، درس نامه الاهیات مسیحی، ترجمه بهروز حدادی و دیگران، دو جلد، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

مولند، اینار (۱۳۸۱)، جهان مسیحیت، ترجمه محمدباقر انصاری و مسیح مهاجری، تهران: امیرکبیر.

ولفسن، هری اوسترین (۱۴۰۰)، فلسفه آبای کلیسا، ترجمه علی شهبازی، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

...

ادیان خاور دور

Religions of Far East

نوع درس: تخصصی الزامی

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

مدت زمان تدریس: ۳۲ ساعت

هدف: شناخت ادیان خاور دور و سیر و تحول اندیشه‌های دینی در چین و ژاپن

سر فصل

- مروری بر ادوار تاریخی چین و سلسله‌های حکومتی آن

- اندیشه‌هایی دینی در چین باستان: پیشاتاریخ، دوره شانگ، دوره جو

- مکاتب دینی و فلسفی در چین

- دائوئیسم: دائوئیست‌های اولیه (یانگ جو، لائوتسه، جوانگ تسه و...)، تائوئیسم و شمنیزم، منابع دینی دائوئیسم، جهان‌شناسی و انسان‌شناسی و مابعدالطبیعه، نودائوئیسم
- آیین کنفوسیوس: منابع دینی، تعالیم، جهان‌شناسی، انسان‌شناسی، شاگردان کنفوسیوس و تعالیشان (منسیوس، هسون تزو، و...)، مابعدالطبیعه، دین نو کنفوسیوسی
- موئیسم و مکتب قانون پرستان

- آیین بودایی در چین: لامایسم

- آیین بودایی در ژاپن

- دین شینتو: منابع، جهان‌شناسی، انسان‌شناسی، دین و دولت در ژاپن

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
۲۰ درصد	۲۰ درصد	۵۰ درصد	۱۰ درصد

منابع:

ایزوتسو، توشیهیکو (۱۳۹۴) صوفیسم و تائوئیسم، ترجمه محمدجواد گوهری، تهران: روزنه.

دائو ده جینگ: ترجمه از متن چینی باستان (۱۳۹۶)، ترجمه اسماعیل رادپور، تهران: زندگی روزانه.

شومان، هانس ولفگانگ (۱۳۶۲)، آیین بودا: طرح تعلیمات و مکتب‌های بودایی، ترجمه عسکری پاشایی، تهران: مروارید.

سوزوکی، بناتریس لین (۱۳۸۷)، راه بودا، ترجمه عسکری پاشایی، تهران: نگاه معاصر.

کلاتنمارک، ماکس (۱۳۶۹)، لائوتززه و آیین دائو، ترجمه شهرنوش پارسی‌پور، تهران: به‌نگار.

تائوته جینگ: طریق و فضائل آن (۱۴۰۰)، ترجمه توشیهیکو ایزوتسو و سیدحسین نصر، تهران: اطلاعات.

یولان، فانگ (۱۳۸۰)، تاریخ فلسفه چین، ترجمه فرید جواهر کلام، تهران: نشر فرزانه روز.

Ching, Julia (1997), *Mysticism and kingship in China: the heart of Chinese wisdom*, Cambridge: Cambridge University Press.

Faure, Bernard (1996), *Chan Insights and Oversights: An Epistemological Critique of the Chan Tradition*, Princeton: Princeton University Press.

Hayes, Will (1934), *The Man of Tao. A Text-book of Taoism*, England: Order of the Great Companions.

Jeaneane D. Fowler (2005), *An Introduction to the Philosophy and Religion of Taoism: Pathways to Immortality*, Chicago: Sussex Academic Press.

Legge, James (1962), *Texts of Taoism*, New York: Dover Publications.

Parker, Edward Harper (2017), *China and Religion*, London: Forgotten Books.

Franck, Frederick (2004), *The Buddha Eye: An Anthology of the Kyoto School and Its Contemporaries*, United States: World Wisdom.

Kitarō, Nishida (1992), *An Inquiry Into the Good*, United States: Yale University Press.

Nishitani, Keiji (1982), *Religion and Nothingness*, trans. Jan Van Bragt, United States: University of California Press.

Suzuki D.T. (1971), *Mysticism: Christian and Buddhist: The Eastern and Western Way*, United States: Harper & Row, Perennial Library.

Van Over, Raymond (1973), *Chines Mysticism*, United States: Harper Collins.

Waddell, Laurence Austine (2018), *The Buddhism of Tibet: Or Lamaism, with*

Its Mystic Cults, Symbolism and Mythology, and in Its Relation to Indian Buddhism, London: Forgotten Books.

Zhuangzi (1998). *Wandering on the Way: Early Taoist Tales and Parables of Chuang Tzu*, trans. Victor H. Mair, Hawaii: University of Hawaii Press,

مدخل‌هایی برگزیده از:

Hastings, James [ed.] (2000), *Encyclopedia of Religion and Ethics*, 13 volume, Britannia: Bloomsbury T&T Clark.

Jones, Lindsay [ed.] (2005), *The Encyclopedia of Religion*, 15 volume, United States: Thompson Gale.

ادیان هند از عصر مدرسی تا روزگار کنونی

Religions of India from the Scholastic Age to the Present Day

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

مدت زمان تدریس: ۳۲ ساعت

هدف: آشنایی با درشنه‌های کلاسیک هندویی و هندویسم معاصر

سرفصل

- مکاتب دینی و فلسفی هندویی:

- مکتب ودانته
- ادویته ودانته (شنکره): جهان‌شناسی، خداشناسی و انسان‌شناسی.
- ویشیسته ودانته (رامانوجا)، جهان‌شناسی، خداشناسی و انسان‌شناسی.
- دوایه دوایته (مدهوا): جهان‌شناسی، خداشناسی و انسان‌شناسی.
- مکتب سنکیه: جهان‌شناسی و انسان‌شناسی.
- مکتب یوگا
- جینیسم

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
۲۰ درصد	۲۰ درصد	۵۰ درصد	۱۰ درصد

منابع:

داتا، دریندراموهان، چاترجی، ساتیش چاندرا (۱۳۹۴)، معرفی مکتب‌های فلسفی هند، ترجمه فرناز ناظر زاده کرمانی، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

رادها کریشنان، سرواپالی (۱۳۹۳)، فلسفه در شرق و غرب، ۲ جلد، ترجمه خسرو جهاننداری، تهران: علمی و فرهنگی.

رادها کریشنان، سرواپالی (۱۳۹۶)، ادیان شرق و فکر غرب، ترجمه صادق رضازاده شفق: تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

رودریگز، هیلاری (۱۳۹۷)، درآمدی به دین هندو، ترجمه فیاض قرائی، تهران: سمت.

شایگان، داریوش (۱۳۹۳)، ادیان و مکتب‌های فلسفی هند، ۲ جلد، تهران: نشر فرزانه روز.

مدخل‌هایی برگزیده از:

Hastings, James [ed.] (2000), *Encyclopedia of Religion and Ethics*, 13 volume, Britannia: Bloomsbury T&T Clark.

Jones, Lindsay [ed.] (2005), *The Encyclopedia of Religion*, 15 volume, United States: Thompson Gale.

ادیان ایران از ساسانیان تا روزگار کنونی

The Religions of Iran from Sassanids to the Present Day

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

مدت زمان تدریس: ۳۲ ساعت

هدف: شناخت مؤلفه‌ها و اندیشه‌های دین ایرانیان از زمان ساسانیان تا روزگار کنونی

سرفصل

- دین ایرانیان در دوره ساسانیان

- دین و سیاست در دوره ساسانیان

- تأثیرات متقابل بین دین ایرانیان و ادیان تمدن‌های همسایه

- مهرپرستی

- آئین زروانی

- مانویت: خداشناسی، کیهان‌شناسی و مناسک

- اسلام در ایران و رویارویی آن با زردشتی‌گری: تأثیرات متقابل اسلام و دین

- بررسی ادبیات پهلوی در دوره اسلامی

- آیین‌ها و باورهای زرتشتیان روزگار کنونی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
۲۰ درصد	۲۰ درصد	۵۰ درصد	۱۰ درصد

منابع:

بویس، مری (۱۴۰۰)، کتاب گاهشماری جشن‌های ایران، ترجمه محسن میرزایی، تهران: آوای خاور.

بویس، مری (۱۴۰۱)، زرتشتیان: باورها و آداب دینی آن‌ها، ترجمه عسکر بهرامی، تهران: ققنوس.

بویس، مری و دیگران (۱۴۰۰)، جستاری در فلسفه زرتشتی، ترجمه سعید زارع و دیگران، قم: انتشارات ادیان و مذاهب.

بویس، مری (۱۳۹۸)، کانون دین زرتشتی در ایران، ترجمه حسین ابراهیمیان، تهران: توس.

زهر، رابرت چارلز (۱۴۰۱)، طلوع و غروب زرتشتی‌گری، ترجمه تیمور قادری، تهران: امیرکبیر.

زهر، رابرت چارلز (۱۳۹۳)، تعالیم مغان، ترجمه فریدون بدره‌ای، تهران: توس.

زهر، رابرت چارلز (۱۳۸۸)، زروان یا معمای زرتشتی‌گری، ترجمه تیمور قادری، تهران: امیرکبیر.

دوشن گیمن، ژاک (۱۳۹۹)، اورمزد و اهریمن: ماجرای دوگانه‌باوری در عهد باستان، ترجمه

عباس باقری، تهران: فرزانه‌روز.

دوشن گیمن، ژاک (۱۳۹۴)، زرتشت و جهان غرب، ترجمه مسعود رجب‌نیا، تهران: انجمن فرهنگ ایران باستان.

کرستنسن، آرتور (۱۳۹۶)، ایران در زمان ساسانیان، ترجمه رشید یاسمی، تهران: نگاه.

کرستنسن، آرتور (۱۳۵۵)، آفرینش زیانکار در روایات ایرانی، ترجمه احمد طباطبایی، تبریز: دانشگاه تبریز.

شاکد، شائول (۱۳۸۷)، تحول ثنویت: تنوع آرای دینی در عصر ساسانی، ترجمه احمد رضا قائم‌مقامی، تهران: ماهی.

ویدن‌گرن، گئو (۱۳۹۵)، مانی و تعلیمات او، ترجمه نزهت صفاهی اصفهانی، تهران: مرکز.

هینلز، جان راسل (۱۳۹۳)، آیین زردشت و پارسیان، ترجمه سعید علی‌محمدی، قم: نشر ادیان.

مدخل‌هایی برگزیده از:

Hastings, James [ed.] (2000), *Encyclopedia of Religion and Ethics*, 13 volume, Britannia: Bloomsbury T&T Clark.

Jones, Lindsay [ed.] (2005), *The Encyclopedia of Religion*, 15 volume, United States: Thompson Gale.

مسیحیت از اصلاحات تا عصر معاصر

Christianity from Reformation to Contemporary Era

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

مدت زمان تدریس: ۳۲ ساعت

هدف: شناخت سیر تاریخی مسیحیت و عقاید دینی آن پس از دوره اصلاح دینی

سرفصل

- نهضت اصلاح دینی

- نهضت اصلاحی پروتستان

- الاهدانان برجسته دوره اصلاح دینی

- نهضت اصلاح دینی کاتولیک

- نهضت اصلاح دینی در سده‌های هجدهم و نوزدهم

- عرفان، فلسفه و کلام مسیحی بعد از عصر اصلاحات

- عصر روشنگری و تأثیر آن در مسیحیت

- مسیحیت در قرن بیستم

- مکتب‌های الاهیاتی مسیحی پس از دوره اصلاح دینی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
۲۰ درصد	۲۰ درصد	۵۰ درصد	۱۰ درصد

منابع:

- براون، رابرت مک آفی (۱۳۹۶)، روح آیین پروتستان، ترجمه فریبرز مجیدی، تهران: نگاه معاصر.
- براون، کالین (۱۳۹۷)، فلسفه و ایمان مسیحی، ترجمه طاووس میکائیلیان، تهران: علمی و فرهنگی.
- بیرین، پیتر و هولدن، لسلی (ویراستاران) (۱۳۸۸)، مجموعه مقالات: دفتر نخست: الاهیات جدید مسیحی، ترجمه جمعی از مترجمان، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.
- گرنز، استنلی، اولسن راجر (۱۳۹۰)، الاهیات مسیحی در قرن بیستم: خدا و جهان در عصر گذار، ترجمه روبرت آسریان و میشل آقامالیان، تهران: ماهی.
- مک گراث، آلیستر (۱۳۸۷)، مقدمه‌ای بر نهضت اصلاح دینی، ترجمه بهروز حدادی، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

والز، اندرو (۱۳۸۹)، مسیحیت در جهان امروز، ترجمه احمد رضا مفتاح و حمید بخشنده، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

هوردون، ویلیام (۱۳۶۸)، راهنمای الاهیات پروتستان، ططاووس میکائیلیان، تهران: علمی و فرهنگی.

...

تصوف اسلامی

Sufism

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

مدت زمان تدریس: ۳۲ ساعت

هدف: آشنایی با جریان تصوف در تاریخ اسلام و تأثیر آن بر فرهنگ جوامع اسلامی

سرفصل

- مکاتب صوفیه

• مکتب خراسان: ویژگی‌ها، شخصیت‌ها، آثار، تعالیم

• مکتب بغداد: ویژگی‌ها، شخصیت‌ها، آثار، تعالیم

- حیات اجتماعی و سیاسی صوفیه از سده‌های اولیه اسلام تا عصر صفوی

- تصوف در عصر صفوی

- رابطه تشیع و تصوف

- مکتب اصفهان

- تصوف در شبه قاره هند

- تصوف بعد از عصر صفوی

- تصوف در ترازوی نقد

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
۲۰ درصد	۲۰ درصد	۵۰ درصد	۱۰ درصد

منابع:

رضوی، اطهر عباس (۱۳۸۰)، تاریخ تصوف در هند، ترجمه منصور معتمدی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.

زرین کوب، عبدالحسین (۱۳۸۸)، جست و جو در تصوف ایران، تهران: امیر کبیر.

زرین کوب، عبدالحسین (۱۳۸۱)، دنباله جست و جو در تصوف ایران، تهران: امیر کبیر.

غنی، قاسم (۱۳۸۹)، تاریخ تصوف در اسلام: تطورات و تحولات مختلفه آن از صدر اسلام تا عصر حافظ، تهران: زوار.

سراج، ابونصر (۱۳۹۳)، اللمع فی التصوف، تصحیح و تحشیه از رینولد آلن نیکلسون، ترجمه مهدی محبتی، تهران: اساطیر.

قشیری، ابوالقاسم عبدالکریم بن هوازن (۱۳۹۳)، ترجمه رساله قشیریه، تصحیح بدیع الزمان فروزانفر، تهران: زوار.

محمود بن علی کاشانی، عزالدین (۱۳۹۴)، مصباح الهدایه و مفتاح الکفایه، جلال الدین همایی، تهران: سخن.

مدرسی چهاردهی، نورالدین (۱۳۹۴)، سلسله‌های صوفیه ایران، تهران: علمی و فرهنگی.
نائب‌الصدر شیرازی، محمد معصوم (۱۳۱۸) طرائق الحقائق، تهران: انتشارات کتاب‌خانه سنایی.
نجم‌رازی، عبدالله بن محمد (۱۳۷۹)، مرصاد العباد، به اهتمام محمدامین ریاحی، تهران:
علمی و فرهنگی.

نفیسی، سعید (۱۳۸۹)، سرچشمه تصوف در ایران، تهران: پارسه.

و...

دین بودایی

Buddhism

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

مدت زمان تدریس: ۳۲ ساعت

هدف: آشنایی تعالیم بودا، پیروان او، و شاخه‌های مختلف دین بودایی

سر فصل

- ادبیات دینی بودایی:

- ادبیات تهره‌واده‌ای شامل سوته پیتکه، وینایه پیتکه و ابهی دهمه پیتکه.
- ادبیات مهاییانه‌ای شامل: بودا کارتای اشوه گوشه کتاب اول و دوم، متون ذن بودیزم. بحثی

در باب جاتکه‌ها

- شخصیت تاریخی بودا در سنت تهره‌واده‌ای، مهاییانه و نظریه تری کایه،

- مفهوم اناته و انیکه در سنت تهره‌واده‌ای و مهاییانیتی،

- ارهت و بودهی ستوه،

- مفهوم رنج در بودیزم اولیه و سنت متاخر،

- نیبانه (نیروانه) در دو سنت متاخر و متقدم بودایی.

- مفهوم سوخاوتی و نقش بودا در دستیابی به آن.

- وجره یانه بودیزم و ذن بودیزم

- مکاتب فلسفی بودیزم تهره واده ای (مکتب رئالیستی گوشه، مکتب جوجیتسو)

- مکاتب مهاییانیستی (مکتب هوسو و مکتب کگون).

- بودیسم در چین

- بودیسم در ژاپن

- ذن بودیسم و لامها

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
۲۰ درصد	۲۰ درصد	۵۰ درصد	۱۰ درصد

منابع:

آرمسترانگ، کرن (۱۳۸۷)، بودا، ترجمه نسترن پاشایی، تهران: فراروان.

چرخ و نیلوفر: گزیده متن های بودایی در طی قرن ها (۱۳۹۳)، ترجمه ع. پاشایی، قم: نشر ادیان.

چنین گوید او: ایتی ووتکه (۱۳۸۳)، ترجمه ع. پاشایی، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

راه حق: بودا و سروده هایش (۱۴۰۰)، ترجمه رضا علوی، تهران: فرزانه روز.

ریوز، جین و هارویتس، لیان (۱۳۹۰)، *سوره نیلوفر سه گانه: سه متن بودایی مهاییانه*، ترجمه ع. پاشایی، قم: نشر ادیان.

سوزوکی، دایستز تیتارو (۱۳۹۶)، *بی دلی در دن*، ترجمه ع. پاشایی و نسترن پاشایی، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

شجاعی، علیرضا (۱۳۹۷)، *ساحل نیروانه*، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

شومان، هانس ولفگانگ (۱۳۶۲)، *آیین بودا: طرح تعلیمات و مکتب‌های بودایی*، ترجمه ع. پاشایی، تهران: مروارید.

کازینز، ال. اس. (۱۳۹۹)، *آیین بودا در جهان امروز*، ترجمه علیرضا شجاعی، قم: انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

نیوانو، نیکو و نیوانو، نیچیو (۱۳۹۰)، *مژه‌های نادیدنی*، ترجمه ع. پاشایی، قم: نشر ادیان

نیوانو، نیکو (۱۳۸۹)، *آیین بودا در سوره نیلوفر*، ترجمه ع. پاشایی، قم: نشر ادیان.

دین پژوهی مقایسه‌ای

Comparative religions

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

مدت زمان تدریس: ۳۲ ساعت

هدف: مقایسه بین نگرش ادیان ابراهیمی، هندویسم و دین زردشتی در خصوص مسائل اساسی

دین

سرفصل

- دین شناسی مقایسه‌ای: ماهیت، اهداف، دیدگاه‌ها، و...

- مقایسه و ارزیابی ادیان ابراهیمی (یهودیت، مسیحیت، اسلام)، هندویسم و دین زردشتی در مورد

موضوعات:

- بررسی مقایسه‌ای جهان‌شناسی، خداشناسی، آموزه‌های نظری، آموزه‌های عملی و مناسک

- خدا
- انسان
- جهان
- زندگی پس از مرگ
- سرنوشت نهایی انسان
- اخلاق

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
۲۰ درصد	۲۰ درصد	۵۰ درصد	۱۰ درصد

منابع :

الیاده، میرچا (۱۴۰۰)، *تاریخ اندیشه‌های دینی*، ترجمه بهزاد سالکی، سه جلد، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه.

شارپ، اریک (۱۳۹۴)، *تاریخچه دین‌شناسی تطبیقی*، ترجمه عبدالرحیم گواهی، قم: دانشگاه ادیان و مذاهب.

Cantwell Smith, Wilfred (1978), *The Meaning and End of Religion*, United States: Harper & Row.

Cantwell Smith, Wilfred (1965), *The Faith of Other Men*, United States: The New American Library.

Cantwell Smith, Wilfred (1998), *Patterns of Faith Around the World*, London: Oneworld Publications.

Frank, Byron Jevons (2010), *An Introduction to the Study of Comparative Religion*, FQ Books.

Paden, William E. (1994), *Religious Worlds: The Comparative Study of Religion*, Boston: Beacon Press.

Wach, Joachim (1958), *The Comparative Study of Religions*, United States: Columbia University Press.

متون عرفانی به زبان عربی

Mystical texts in Arabic

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

مدت زمان تدریس: ۳۲ ساعت

هدف: آشنائی با آثار عرفانی به زبان عربی و درک مفاهیم و معانی عرفانی

سرفصل

- قرائت و فهم متون عرفانی عربی
- ترجمه متون عرفانی عربی به زبان فارسی
- شرح مضامین و اصطلاحات عرفانی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
۲۰ درصد	۲۰ درصد	۵۰ درصد	۱۰ درصد

منابع:

- ابن عربی، محی الدین (۱۳۶۶)، *فصوص الحکم*، مصحح ابوالعلاء عقیفی، تهران: الزهرا.
- جیلی، عبدالکریم (۱۴۱۸)، *الانسان الکامل فی معرفه الاواخر و الاوائل*، مصحح صلاح محمد عویضه، بیروت: دار الکتب العلمیه.
- قونوی، صدرالدین (۱۳۸۹)، *مفتاح الغیب و شرحه مصباح الانس*، شارح حمزه فناری، تصحیح و مقدمه محمد خواجوی، تهران: مولی.
- نسفی، عزیزالدین (۱۴۰۱)، *کتاب الانسان الکامل*، پیشگفتار هانری کربن، تصحیح و مقدمه ماریزان موله، تهران: طهوری.

نظریه‌های مربوط به ادیان ابتدایی

Theories of Primitive Religions

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

مدت زمان تدریس: ۳۲ ساعت

هدف: شناخت نظریه‌های مربوط به منشأ دین و دینداری.

سرفصل

- زمینه‌های ورود مطالعه دین به حوزه‌های دانشگاهی؛

- تعاریف: دین، اسطوره، جادو، توت‌م، تابو، مانا، فتیش، مقدس و...؛

- نخستین صورت دینی بشر؛

- نظریه‌های مربوط به منشأ دین و نخستین صورت دینی:

- نظریه انسان‌شناختی: تایلور، اسپنسر، فریزر و...؛
- نظریه جامعه‌شناختی: اگوست کنت، دورکیم، وبر، برگر و...؛
- نظریه روان‌شناختی: فروید، یونگ و...؛
- نظریه‌های جدید.

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
۲۰ درصد	۲۰ درصد	۵۰ درصد	۱۰ درصد

منابع:

اسپیلکا، برنارد، و دیگران (۱۳۹۷)، روان‌شناسی دین: براساس رویکرد تجربی، ترجمه محمد دهقانی، تهران: رشد.

استراوس، لوی (۱۳۹۷)، توتمیسم، ترجمه مسعود راد، تهران: توس.

الیاده، میرچا (۱۴۰۰)، اسطوره بازگشت جاودانه، ترجمه بهمن سرکاراتی، تهران: طهوری.

الیاده، میرچا (۱۳۷۶)، رساله در تاریخ ادیان، ترجمه جلال ستاری، تهران: سروش.

الیاده، میرچا (۱۴۰۰)، شمنیسم: فنون کهنه خلسه، ترجمه محمد کاظم مهاجری، قم: انتشارات ادیان و مذاهب.

الیاده، میرچا (۱۴۰۰)، در پی سرچشمه‌های ادیان، ترجمه جلال ستاری، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه.

الیاده، میرچا [ویراستار] (۱۳۷۶)، دین‌پژوهی، ترجمه زیر نظر بهاءالدین خرمشاهی، جلد اول، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

الیاده، میرچا (۱۳۹۱)، مقدس و نامقدس، ترجمه بهزاد سالکی، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.

پالمر، مایکل (۱۳۸۸)، فروید، یونگ و دین، ترجمه محمد دهگان‌پور و غلامرضا محمودی، تهران: رشد.

فریزر، جیمز جورج (۱۴۰۱)، شاخه زرین: پژوهشی در جادو و دین، ترجمه کاظم فیروزمند، تهران: آگاه.

فروید، زیگموند (۱۴۰۰)، توتم و تابو، ترجمه محمدعلی خنجی، تهران: نگاه.

لوی برول، لوسین (۱۴۰۰)، کارکردهای ذهنی در جوامع عقب مانده، ترجمه یدالله موقن، تهران: هرمس.

وولف، دیوید (۱۳۸۶)، روان شناسی دین، ترجمه محمد دهقانی، تهران: رشد.

همیلتون، ملکوم (۱۴۰۰)، جامعه شناسی دین، ترجمه محسن ثلاثی، تهران: ثالث.

دورکیم، امیل (۱۴۰۰)، صور بنیانی حیات دینی، ترجمه باقر پرهام، تهران: مرکز

Antes, Peter & et.al (2004), *New Approaches to the Study of Religion*, Berlin: de Gruyter.

Connolly, Peter (2001), *Approaches to the Study of Religion*, London: Continuum.

Brinton, Daniel G. (1897), *Religions of Primitive Peoples*, New Yorks & London: G. P. Putnam's Son.

Evans-Pritchard, Sir Edward E. (1968), *Theories of Primitive Religion*, Oxford: Oxford University Press.

Dupré, Wilhelm (1975), *Religion in Primitive Cultures: A Study in Ethnophilosophy*, Hungary, Mouton & Co.

Durkheim, Emile (2008), *The Elementary Forms of Religious life*, tran. Joseph Ward Swain, New York: Cover Publication, Inc.

Lowie, Roberth (1936), *Primitive Religion*, London: George Rouledge & Sons, LTD.

Malinowski, Bronislaw (1992), *Magic, Science, and Religion, & Other Essays*, United States: Waveland Pr Inc.

Radin, Pual (1937), *Primitive Religion: Its Nature & Origin*, New York: The Viking Press.

Tylor, Edward Burnett (1958), *Religion in Primitive Culture*, New York: Harper Torchbook.

Waardenburg, Jacques (1999), *Classical Approaches to the Study of Religion: Aims, Methods and Theories of Research: Introduction and Anthology*, Berlin: de Gruyter.

رویکرد جامعه‌شناختی به دین

Sociological Approach to Religion

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

مدت زمان تدریس: ۳۲ ساعت

هدف: شناخت رویکرد جامعه‌شناختی به دین و نظریه جامعه‌شناسان دین

سرفصل

- جامعه‌شناسی دین: مفهوم، موضوع، هدف، مسائل و...
- ضرورت رویکرد جامعه‌شناختی به دین
- تاریخ جامعه‌شناسی دین: اندیشه اجتماعی سنتی، شکاکیت و نظریه پردازی، واکنش محافظه کارانه و رمانتیک، و نظریه اجتماعی جدید.
- پیدایش جامعه‌شناسی دین
- تعریف دین
- روش شناخت دین
- ماهیت اجتماعی دین

- نقش اجتماعی دین
- ویژگی‌های اجتماعی دین
- نهادهای اجتماعی و نهاد دین
- رابطه دین با حوزه‌های دیگر زندگی اجتماعی
- سرچشمه‌های دین
- نقش جامعه در پیدایش دین
- صورتهای ابتدایی زندگی دینی
- تأثیر زندگی اجتماعی بر دین
- تأثیر دین در جامعه
- تأثیر رفتار دینی بر رفتارهای دیگر
- ساختار اجتماعی گروه‌های دینی
- نظریه‌های جامعه‌شناسان بزرگ دین: مارکس، دورکیم، وبر، واخ، پارسونز، برگر و...
- نگرش اسلام به نظام اجتماعی و اقتصادی

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
۲۰ درصد	۲۰ درصد	۵۰ درصد	۱۰ درصد

منابع:

- آرون، ریموند (۱۳۸۷)، *مراحل اساسی سیر اندیشه در جامعه‌شناسی (متن کامل و بازبینی شده)*، ترجمه باقر پرهام، تهران: علمی و فرهنگی.
- آزادارمکی، تقی (۱۳۹۳)، *درس‌گفتارهایی درباره جامعه‌شناسی امیل دورکیم و ماکس وبر*، تهران: علم.
- برگر، پیتر (۱۴۰۰)، *سایبان مقدس: عناصر نظریه جامعه‌شناختی دین*، ترجمه ابوالفضل مرشدی، تهران: ثالث.
- تنهایی، ح. ابوالحسن (۱۴۰۰)، *دستگاه نظری وبر: تفسیر‌گرایی اروپایی*، تهران: اندیشه احسان.
- دورکیم، داوید امیل (۱۴۰۰)، *صور بنیانی حیات دینی*، ترجمه باقر پرهام، تهران: مرکز.
- دورکیم، امیل (۱۳۹۹)، *قواعد روش جامعه‌شناسی*، هوشنگ نایی، تهران: آگاه.
- گیدنر، آنتونی (۱۳۹۸)، *دورکیم، ترجمه یوسف اباذری*، تهران: خوارزمی.
- لالمان، میشل (۱۳۹۹)، *تاریخ اندیشه‌های جامعه‌شناسی*، ترجمه عبدالحسین نیک‌گهر، دو جلد، تهران: شرکت نشر کتاب هرمس.
- لوویت، کارل (۱۳۹۸)، *ماکس وبر و کارل مارکس*، ترجمه شهناز مسمی پرست، تهران: ققنوس.
- وبر، ماکس (۱۴۰۰)، *اخلاق پروتستانی و روح سرمایه‌داری*، ترجمه پریسا منوچهری کاشانی و عبدالکریم رشیدیان، تهران: علمی و فرهنگی.
- وبر، ماکس (۱۳۹۹)، *روش‌شناسی علوم اجتماعی*، ترجمه حسن چاووشیان، تهران: مرکز.
- وبر، ماکس (۱۳۹۷)، *جامعه‌شناسی دین*، ترجمه محسن ثلاثی، تهران: ثالث.
- وبر، ماکس (۱۳۹۲)، *دین، قدرت، جامعه*، ترجمه احمد تدین، تهران: شرکت نشر کتاب هرمس.

همیلتون، ملکوم (۱۴۰۰)، جامعه‌شناسی دین، ترجمه محسن ثلاثی، تهران: ثالث.

Alpert, Hary (2018), *Emile Durkheim and His Sociology*, London: Forgotten Books.

Beidelman, T. O. (2016), *Robertson Smith and the Sociological Study of Religion*, United States: Wipf and Stock.

Fenn, Richard K. (ed.) (2003), *Blackwell Companion to Sociology of Religion*, United States: Wiley-Blackwell.

Nottingham, Elizabeth K. (1964), *Religion and Society*, New York: Random House.

Wach , Joachim (1957), *Sociology of Religion*, Chicago: University of Chicago Press.

And...

جنبش‌های نوپدید دینی

New Religious Movements

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

مدت زمان تدریس: ۳۲ ساعت

هدف: آشنایی با جنبش‌های نوپدید دینی

سرفصل

- ماهیت جنبش‌های نوپدید دینی
- چرایی و چگونگی پیدایش جنبش‌های نوپدید دینی
- اهمیت فرهنگی جنبش‌های نوپدید دینی
- گونه‌شناسی جنبش‌های نوپدید دینی
- علت رویکرد به جنبش‌های نوپدید دینی
- منابع دینی جنبش‌های نوپدید دینی در غرب
- جنبش‌های نوپدید دینی در خاور دور

- جنبش‌های نوپدید دینی در جهان اسلام

- معنویت‌گرایی

روش ارزیابی

تحقیق (پروژه)	آزمون نهایی	میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
۱۰ درصد	۵۰ درصد	۲۰ درصد	۲۰ درصد

منابع:

Arweck, Elisabeth (2004), *Researching New Religious Movements: Responses and Redefinitions*, UK: Routledge.

Beckford, James A. (1992), *New Religious Movements and Rapid Social Change*, New York: SAGE Publications Ltd.

Bernard Clark, Peter (2005), *New Religions in Global Perspective: A Study of Religious Change in the Modern World*, UK: Routledge.

Hammer, Olav & Rothstein, Mikael (eds.) (2012), *The Cambridge Companion to New Religious Movements*, Cambridge: Cambridge University Press.

Laycock, Joseph (2022), *New Religious Movements: The Basics*, UK: Routledge.

Lewis, James R. (2008), *The Oxford Handbook of New Religious Movements*, Oxford: Oxford University Press.

Lorne, Dawson (2006), *Comprehending Cults: The Sociology of New Religious Movements*, Oxford: Oxford University Press.

دین و دینداری در جهان معاصر

Religion & Religiosity in Contemporary World

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

مدت زمان تدریس: ۳۲ ساعت

هدف: آشنایی با وضعیت دین و دینداری در جهان معاصر

سرفصل

- مفهوم دین، صورت‌های دینداری و هویت معنای دینی در جهان مدرن

- مقوم‌های مختلف دینداری

- پیوند دین با سرشت انسان

- دین و مقتضیات زمان معاصر

- گوهر دین و نیاز زمانه

- دین و نیازها و پرسش‌های اساسی انسان

- نیاز افراد و جوامع انسانی به دین

- دین و معنویت در عصر جدید
- سکولاریزاسیون و احیای دین
- کارکردهای اجتماعی دین و مسئله احیاگری
- احیای بنیادگرایی دینی
- جایگاه اجتماعی دین و نهضت‌های دینی جدید
- نقش دین در اخلاقی زیستن انسان و رابطه مستقیم اعتقاد به خداوند و توجه به اخلاق
- نقش دین در گفت‌وگوی تمدن‌ها
- نقش دین در معنابخشی به زندگی در جهان معاصر
- جایگاه اسلام در جهان معاصر
- جایگاه ادیان غرب (یهودیت و مسیحیت) در جهان معاصر
- جایگاه ادیان شرق (هندوئیسم، بودیسم و آیین زردشت) در جهان معاصر
- جایگاه ادیان خاور دور در جهان معاصر
- کارکردهای دین در هزاره جدید
- رابطه‌ای میان دین و سیاست
- نسبت ادیان گوناگون با یکدیگر گفت‌وگوی بین‌الادیانی
- تأثیر علوم جدید بر درک ما از دین و جایگاه دین در جهان امروز
- آینده دین

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
۲۰ درصد	۲۰ درصد	۵۰ درصد	۱۰ درصد

منابع:

ابوالقاسمی، محمدجواد (۱۳۸۴)، به سوی توسعه فرهنگ دینی در جامعه ایران: آسیب‌ها، چالش‌ها و راهبردها، تهران: موسسه فرهنگی هنری عرش پژوه.

اصلان، عدنان (۱۳۸۵)، پورالیسم دینی: راه‌های آسمان: کثرت ادیان از نگاه جان هیک و سید حسین نصر، ترجمه انشاءالله رحمتی، تهران: شرکت انتشارات نقش جهان مهر.

برگر، پیتر (۱۳۸۰)، افول سکولاریزم: دین خیزشگر و سیاست جهانی، ترجمه افشار امیری، تهران: پنگان.

تلیش، پل (۱۳۸۴)، آینده ادیان، ترجمه احمدرضا جلیلی، قم: مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب.

جعفری، محمد تقی (۱۳۸۷)، هم‌گرایی دین و دانش: بررسی ماهیت دین و مرزهای دانش، تهران: موسسه تدوین و نشر آثار استاد علامه محمد تقی جعفری.

داعی‌نژاد، محمدعلی (۱۳۸۷)، دین در جهان معاصر، تهران: کانون اندیشه جوان وابسته به موسسه کانون اندیشه جوان تهران.

سراج‌زاده، حسین (۱۳۸۵)، چالش‌های دین و مدرنیته: مباحثی جامعه‌شناختی در دینداری و سکولاریسم، تهران: طرح نو.

فاضل‌میبیدی، محمد تقی [ویراستار] (۱۳۷۸) دینداری و آزادی، تهران: آفرینه.

قطب، سید (۱۳۹۰)، *آینده در قلمرو اسلام*، ترجمه سیدعلی خامنه‌ای، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.

گریفین، دیویدری (۱۳۸۱)، *خدا و دین در جهان پسامدرن: جستارهایی در الاهیات پسامدرن*، ترجمه حمیدرضا آیت‌اللهی، تهران: آفتاب توسعه.

گیدنز، آنتونی (۱۴۰۰)، *جامعه‌شناسی*، ترجمه منوچهر صبوری کاشانی، تهران: نی.

لاریجانی، محمدجواد (۱۳۹۴)، *نقد دینداری و مدرنیسم*، تهران: اطلاعات.

لگنهاوزن، محمد (۱۳۹۷)، *اسلام و کثرت‌گرایی دینی*، ترجمه نرجس جوان‌دل، تهران: کتاب طه.

محمدی، مجید (۱۳۷۳)، *آسیب‌شناسی دینی*، قم: تفکر.

مطهری، مرتضی (۱۴۰۰)، *علل گرایش به مادیگری*، تهران: صدرا.

مک کواری، جان (۱۳۷۸)، *تفکر دینی در قرن بیستم*، ترجمه بهزاد سالکی، تهران: امیرکبیر.

نصر، سید حسین (۱۳۹۸)، *جوان مسلمان و متجدد*، ترجمه مرتضی اسعدی، تهران: طرح نو.

نصری، عبدالله (۱۳۹۹)، *انتظار بشر از دین: بررسی دیدگاه‌ها در دین‌شناسی معاصر*، تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

Aldridge, Alan (2013), *Religion in the Contemporary World*, Cambridge: Polity.

Barnes, Michael (2002), *Theology and the Dialogue of Religions*, Cambridge: Cambridge University Press

Boyer, Pascal (1994), *The Naturalness of Religious Ideas: A Cognitive Theory of Religion*, United States: University of California Press.

Bruce, Steve (1996), *Religion in the Modern World: From Cathedrals to Cults*, Oxford: Oxford University Press.

Davie, Grace (2000), *Religion in Modern Europe: A Memory Mutates*, Oxford: Oxford University Press.

Heelas, Paul, Morris, David Martin Paul (ed.) (1998), *Religion, Modernity and Postmodernity*, New York: Wiley-Blackwell.

Sahliyeh, Emile F. (1990), *Religious Resurgence and Politics in the Contemporary World*, New York: SUNY Press.

روش تحقیق، مآخذشناسی و پایان نامه نویسی

The Methods of Research, Bibliography, and Thesis Writing

نوع درس: تخصصی اختیاری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

مدت زمان تدریس: ۳۲ ساعت

هدف: شناخت اصول و قواعد تحقیق، مآخذشناسی، نگارش طرح نامه پژوهشی (پروپوزال) و پایان نامه و مقاله

سرفصل

- تحقیق چیست؟ چرا و چگونه باید انجام شود؟

اهمیت و ضرورت شناخت کاربرد و چشم انداز نظری و عملی رشته

آشنایی با مراکز برجسته تحقیقاتی و آموزشی رشته (داخلی و بین المللی)

- اخلاق پژوهش چیست؟ چرا و چگونه اصول و اخلاق حرفه ای پژوهش را باید به کار برد؟

- انواع تحقیق و ویژگی های روش شناختی هر یک چیست؟

- محتوای طرح نامه و ساختار پژوهش (مقدمه، و...) را چگونه باید تکمیل و تنظیم کرد؟

- مدیریت اجرایی و عملی تحقیق چگونه باید انجام شود؟

نحوه انتخاب موضوع / مسئله، استاد راهنما و تنظیم برنامه کار پژوهش و زندگی شخصی

مدیریت زمان در تحقیق

- نخستین مطالعات اکتشافی و مآخذشناسی

دیدار حضوری از کتابخانه: انواع رده‌بندی‌ها و آشنایی با مراجع

مرور هدف‌مند حداقل ۵ تا ۱۰ پایان‌نامه و طرح‌نامه

- آشنایی با روش‌های جست‌وجو در منابع و بانک‌های الکترونیکی

استفاده پیشرفته از برنامه آفیس (ورد، پاورپوینت و...) و نرم‌افزارهای کاربردی مرتبط

- کار روی اسناد: شیوه گردآوری اطلاعات، یادداشت‌برداری و دسته‌بندی اطلاعات

- پردازش اطلاعات: روش‌های بررسی و تحلیل انتقادی متون

- تسلط بر قواعد و شیوه‌های نگارش متن دانشگاهی (اصول، نگارش، ویرایش) و روش‌های اسناد

- معیارهای ارزیابی و داوری کیفی متن پایان‌نامه و مهارت‌های دفاع از آن

- شیوه نگارش مقاله علمی یا ارائه سمینار

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
۳۰ درصد	۲۰ درصد	۲۰ درصد	۳۰ درصد

منابع:

بود، میشل و دیگران (۱۳۸۷)، هنر تنزیسی: راهنمای جامع نگارش و تز دکتری و پایان‌نامه کارشناسی ارشد و هر نوع رساله علمی در عصر اینترنت، ترجمه عبدالحسین نیک گوهر، تهران: توتیا.

قراملکی، احمد فرامرز (۱۳۸۵)، روش‌شناسی مطالعات دینی، مشهد: دانشگاه علوم اسلامی رضوی.

عدالت‌نژاد، سعید (۱۳۹۳)، راهنمای نگارش و پژوهش دانشگاهی، تهران: نیلوفر.

پل، ریچارد و لیندار الدر (۱۳۹۵)، مفهوما و ابزارهای تفکر نقادانه، ترجمه مهدی خراسانی، تهران: فرهنگ نشر نو.

موحد، ضیا (۱۳۸۷)، البته واضح و مبهرن است که...: رساله‌ای در مقاله‌نویسی، تهران: نیلوفر.

علی دوستی، سیروس و دیگران (۱۳۹۱)، شیوه‌نامه ایران: راهنمای استناد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی، تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران و نشر چاپار.

غلام‌حسین زاده، غلام‌محسین (۱۳۸۷)، راهنمای ویرایش، تهران: سمت.

